

Vi er ikke alle i samme båt. Noen er i en yacht.

Taler

Bjørnar Moxnes

Dato

1 mai 2021

Sted

Steinhuggermuseet på Grorud,
Oslo

Omstendigheter

1. mai-tale

- 1 «I det hardeste slit finnes uendelig skjønne små høytidsstunder.»

Ordene stammer fra Johan Falkberget.

- 5 Vi står fortsatt midt i en krise. Vi har bak oss et langt år, hvor mange har opplevd det hardeste slit.

- I form av brå og stor arbeidsledighet,
i form av en utrolig innsats i kritiske samfunnsfunksjoner,
10 eller i form av sviktende velferdstilbud.

- For de fleste er nok Johan Falkberget kjent for å ha skrevet om Bør Børson. Det gjorde han mens han bodde her på Grorud, hvor det står en byste av han. Men selv skal Falkberget ha vært mer fornøyd med skildringene av det harde livet i og
15 rundt kobbergruvene på Røros, hvor han begynte å vaske malm i en alder av sju år! Han begynte å skrive for å koble av etter harde arbeidsdager.

- Etter 20 år i gruvene ble Falkberget avisredaktør i arbeiderbevegelsen, først i Ålesund, så i Fredrikstad, før han på starten av tredvetallet kom inn på
20 Stortinget.

Også på den tida sto Norge i en stor økonomisk krise.

- Vi fikk det historiske kriseforliket mellom arbeiderbevegelsen og
25 bondebevegelsen. Omtalt som første gang vanlige folk og deres interesser ble satt i førersetet i norsk politikk.

Vi trenger noen lyspunkt i hverdagen nå.

30

Høytidsstunder som 1. mai.

Men vi trenger også et større håp. En vei ut av pandemien. Og den veien kan ikke bare gå tilbake til hverdagen som den var før, med store og voksende

35

klaseskiller.

Selv om et virus ikke ser forskjell på folk, har pandemien ramma skeivt og krisepolitikken har økt forskjellene enda mer.

40

For å si som FNs generalsekretær:

Vi er ikke alle i samme båt. Noen er i en yacht.

45

Flere hundre tusen har gått ned i inntekt. Men mange milliardærer har blitt rikere gjennom krisa.

Kanskje befinner vi oss på det samme havet, men bare noen seiler i medvind.

50

Verdens ti rikeste milliardærer har økt formuene sine med flere hundre milliarder dollar. Penger som aleine kunne gitt vaksiner til hele verden.

Da Stortinget første gang behandla krisestøtte til bedriftene, var det bare Rødt som var mot regjeringas vilkår. Vi fremma egne forslag med krav om husleiekutt fra gårdeiere, norske lønns- og arbeidsvilkår og null utbytte.

55

Nå ser vi resultatet:

- Color Line betaler ikke skatt, men er blant de som får mest i koronastøtte.
- Eiendomsbaroner får penger for å la leiligheter stå tomme, framfor å kutte husleia.
- I gode tider gir Petter Stordalen de hotellansatte ca. ingenting i lokale lønnsoppgjør. Når krisa rammer får han hundrevis av millioner fra fellesskapet.

65

Dette er det motsatte av dugnad. Det er plyndring.

De superrike plyndrer fellesskapet.

70

Heldigvis er det milliardærene som trenger oss, ikke motsatt. Det er ikke milliardærer som skaper arbeidet, det er arbeid som skaper milliardærene. Det er derfor arbeidsgiverne blir desperate når liv og helse settes foran fortjeneste, og NHO bruker sin hotline til regjeringa for å fortsette importen av underbetalt arbeidskraft.

75

Vi er virkelig ikke alle i samme båt.

Og mens noen er i yacht, klamrer andre seg fast til drivved.

80

Unge får framtida satt på vent.

Sjuke, uføre og sårbare blir enda mer utsatt. Enten det er i en trang liten leilighet i Monrads gate på Tøyen i Oslo, eller i restene av en nedbrent flyktningleir i Moria.

85

Mens velstående eiere av bedrifter og eiendom har beriket seg gjennom krisa, har vanlige arbeidsfolk tatt regninga, mista jobben eller går permittert. Særlig innen servering, kultur, hotell, reise, industri og handel.

90

Andre har jobba hardere enn noen gang. Lærere, barnehageansatte, sjukepleiere og andre i helse og omsorg, renholdere, sjåfører og flere. Og hva er takken fra arbeidsgiverne? Ikke en krone. Hilsen NHO-direktør Ole Erik Almlid, som selv tjener nesten 4 millioner.

95

Vi har vært gjennom en urettferdig nedstenging. Nå er det tid for rettferdig gjenåpning.

Da Høyreregjeringa la fram sin gjenåpningsplan, så handla det bare om å fase ut smitteverntiltakene.

100

Det vi trenger er en rettferdig gjenåpningsplan, med tiltak som styrker fellesskapet og får folk i jobb.

I Danmark har venstresida satt av flere hundre millioner til at familier med dårlig råd og andre utsatte og sårbare skulle få et gavekort til opplevelser - dra på Tivoli eller gå på restaurant.

110

Vi må få hjulene i gang og vi må skape nye jobber. Rødt vil sette Norges sterkeste økonomiske muskler i arbeid og investere deler av oljefondet i utvikling av miljøvennlig industri og infrastruktur i hele landet. Det som vil koste for både arbeidsplasser og miljøet, er å utsette eller droppe de nødvendige omleggingene.

115

Og når arbeid til alle er jobb nummer en, må vi også kvitte oss med bemanningsbransjen, som ikke skaper arbeidsplasser, bare mer løsarbeid. Vi må gjenreise statens ansvar for arbeidsformidling og sysselsetting.

120

Vi trenger også en rettferdig vaksinepolitikk.

125

Høyreregjeringa har lagt alle eggene i en kurv, og overlatt vaksinepolitikken til EU og de store legemiddelselskapene.

Fellesskapet har tatt regninga for en rekordrask utvikling og produksjon av vaksiner.

130

Legemiddelfirmaene sitter på patentene og profittmulighetene.

Dette er koronakapitalisme.

135

Og når det store flertallet i verden må vente lenge på å bli vaksinert, skaper det ikke bare et vaksineapartheid mellom rike og fattige land. Det er også et sjansespill hvor nye muterte virus i verste fall kan sette hele vaksinekappløpet tilbake til start.

140

Det trengs et systemskifte, basert på økt selvforsyning og solidaritet. Produksjon av medisiner i fellesskapets regi.

Og når de store legemiddelselskapene ikke vil eller kan levere det som trengs for

145 å sikre liv og helse, da må vi sette normale patentregler til side og gjøre oppskriftene tilgjengelige.

Vi må ha vaksineproduksjon for behov, ikke for profitt.

150 Og vi trenger en rettferdig vaksinekø.

Når sykehusdirektører på hjemmekontor vaksineres før de som jobber i førstelinja i helsevesenet, er det uakseptabelt. Regjeringa kan ikke innføre et vaksinesertifikat som lar de på toppen snike foran de som trenger det mest.

155

Men vaksinen vil uansett ikke løse alle problemer.

160 Vi veit at arbeidsledigheten er høy og kan bite seg fast.

Koronakrisa har vist oss at ordningene for arbeidsledige var for dårlige før krisa traff.

165 Maskene i det felles sosiale sikkerhetsnettet har blitt for store. Stadig flere som blir sjuke eller mister jobben faller gjennom.

Et sterkt sikkerhetsnett er viktig for oss alle.

170 - Det gjør at folk kan stå opp for seg selv og hverandre i møte med sjefen, ikke stå med lua i handa.

- Det frigjør oss fra frykten for at vi eller noen som står oss nær skulle falle.

- Et sterkt sikkerhetsnett gir oss trygghet og frihet, ikke avhengighet.

175 Derfor vil Rødt tette hullene og styrke sikkerhetsnettet. Ingen må falle ut av dagpenge- og AAP-ordningene uten muligheten til jobb, utdanning eller anstendig inntekt. De midlertidige ordningene med økte dagpenger og feriepenger til de som har vært arbeidsledige må gjøres varige.

180 Vi må bekjempe arbeidsledigheten - ikke de arbeidsledige.

Velferdsstaten er vårt samfunns viktigste beredskapssenter. En rettferdig

gjenåpning må derfor innebære en gjenreising og styrking av velferden.

185

Regjeringa har bygd velferden ned. Vi må bygge velferden opp, med offensive velferdsreformer for folk flest, i hele landet.

190

Og vi skal tette hullene i velferdsstatens tanngard, og behandle tennene som en del av kroppen i helsevesenet.

195

Vi må også tette hullene i velferdsstatens lommer.

I dag tjener velferdsprofitører millioner, ja milliarder, på å selge barnehager til oppkjøpsfond med bånd til skatteparadis.

200

Kommersielt barnevern har en avkastning på 22 prosent. Mer lønnsomt enn olje!

Mens arbeidsfolk rammes av innsparinger på lønns- og pensjonsvilkår.

205

Dette skjer fordi eierne skal tjene penger på skattefinansiert velferd.

Rødt vil ha profittfri velferd, til det beste for barna i barnehagene og barnevernet, for eldre og sjuke som trenger omsorg, til det beste for arbeidsfolk og fellesskapet.

210

Profittfesten har fått pågå i en årrekke. Ingen partier har gjort noe med det. Samtidig vil et stort folkeflertall at pengene skal gå til felles velferd, ikke privat profitt.

215

Snart er det stortingsvalg. Skal velferd uten profitt gå fra å være et fint slagord til å bli gjennomført politikk, må Rødt gjøre et rekordvalg.

Vi har offentlig finansierte velferdstjenester for å tjene befolkningen, ikke for at velferdsprofitører skal tjene penger.

220

«I det hardeste slit finnes uendelig skjønne små høytidsstunder.»

225 Vi har vært gjennom en urettferdig nedstenging. Nå trenger vi en rettferdig gjenåpning.

Med inntekt, arbeid og velferd til alle.

230 Historien har vist oss at vi i fellesskap kan skape en rettferdig vei ut av kriser.

Bli med på å skape et vendepunkt i kampen mot Forskjells-Norge.

Bli med i Rødt.

235

Og god 1. mai!

Kilde

Manus fra Rødt

240

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-er-ikke-alle-i-samme-bat-noen-er-i-en-yacht>

245

250

255

260